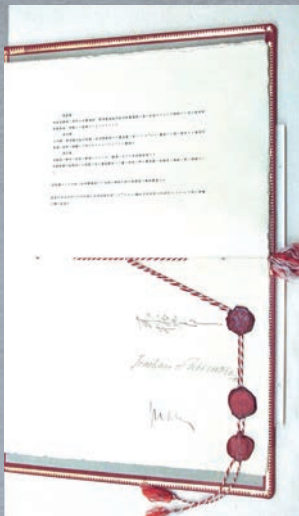

Protokol o pristúpení Bulharska k Paktu troch mocností.

Japonský exemplár Paktu troch veľmocí.

„Slovenský národ dokázal činom, že si vie osvojiť zásady paktu troch mocností, keď sa pred rokom so zbraňou v ruke postavil na stranu nemeckých vojakov. Slovenský národ podpísal teda už vtedy krvou svojich synov svoje pristúpenie k základným ideám tohto paktu“.

Vojtech Tuka
po podpise protokolu
o pristúpení Slovenska k Paktu troch veľmocí

„Tri týždne potom, čo Mussolini hovoril o ose, podpísali Japonsko a Nemecko pakt proti Kominterne namierený proti Rusku, ale naznačujúci možnosť zoskupenia totalitných štátov do lúpežných svoriek. Mussolini v Berlíne zistil, že Hitlerov vplyv je neodolateľný. Mussolini začal tak ako Hitler hľadať ďalšie ciele svojej rozpínavosti.“

Paul Johnson, historik

diktátorovi Josifovi Stalinovi nebola takáto predstava cudzia. V dňoch 12. – 14. novembra 1940 rokoval v Berlíne sovietsky ľudový komisár (minister) zahraničia Vjačeslav Molotov s Adolfom Hitlerom a ríšskym ministrom zahraničných vecí Joachimom von Ribbentropom o rozdelení sfér vplyvu v Európe a Ázii. Nemecká strana chcela nasmerovať sovietsku expanziu na juh k Perzskému zálivu a Arabskému moru. Naproti tomu Molotov predložil nacistickým pohlavárom Stalinove požiadavky, ktoré zahŕňali anexiu území vo Fínsku a Rumunsku a vybudovanie sovietskych vojenských základní v Juhoslávii, Grécku, Dánsku, Bulharsku a Turecku. Súčasne Hitlerovi niekoľkokrát pripomenul, že Nemecko dosiahlo svoje víťazstvá v západnej Európe len vďaka sovietskej neutralite. Nacistický diktátor vtedy pochopil, že záujmy oboch mocností sú nezlučiteľné a 18. decembra 1940 vydal tajný rozkaz na prípravu útoku na Sovietsky zväz.

SIGNATÁRI PAKTU TROCH VEĽMOCÍ

Štát	Dátum podpisu
Nemecká ríša	27. september 1940
Talianske kráľovstvo	27. september 1940
Japonské cisárstvo	27. september 1940

Maďarské kráľovstvo	20. november 1940
Rumunské kráľovstvo	23. november 1940
Slovenská republika	24. november 1940
Bulharské cárstvo	1. marec 1941
Juhoslovanské kráľovstvo (pristúpenie k paktu neratifikovalo)	25. marec 1941
Nezávislý štát Chorvátsko	27. jún 1941

CHCEŠ VEDIET VIAC?

Odporúčané webstránky: www.upn.gov.sk; www.enrs.eu

• **tasr** •

OS BERLÍN – RÍM – TOKIO (1940 – 1945)

Os Berlín – Rím – Tokio, prípadne mocnosti Osi, skráteno Os, bolo vojensko-politické zoskupenie štátov, ktoré bojovali v druhej svetovej vojne proti Spojencom (Veľká Británia, Francúzsko, Sovietsky zväz, Spojené štáty americké, Poľsko, Čína a ďalšie krajiny). Jeho cieľom bolo vytvoriť geopolitický „nový poriadok“ založený na nadvláde Nemecka v kontinentálnej Európe, Talianska v Stredomorí a Japonska v ázijsko-pacifickom regióne. Zloženie Osi sa však menilo a v rokoch 1943 – 1944 prešla časť jej členov na stranu Spojencov.

Benito Mussolini a Adolf Hitler vystupovali navonok ako najlepší spojenci a nezištní priatelia. V skutočnosti však boli ich vzťahy poznamenané neustálym súperením a vzájomnou nedôverou.

Podpis Paktu troch veľmocí 27. septembra 1944

1940

Rokovanie V. Molotova s A. Hitlerom v Berlíne

Ministri zahraničných vecí Talianska a Nemecka podpisujú v prítomnosti Adolfa Hitlera "Oceľový pakt".

"Dobří priatelia v troch krajinách." Propagandistická pohľadnica z roku 1938, ktorá zobrazuje japonského premiéra Fumimaro Konoeho spoločne s Adolfom Hitlerom a Benitom Mussolinim.

Pristúpenie Slovenska k Paktu troch mocností podpísal v Berlíne 24. novembra 1940 predseda vlády a minister zahraničných vecí Vojtech Tuka.

FORMOVANIE OSI

Taliansky fašistický diktátor Benito Mussolini nemal spočiatku záujem o spojenectvo s vodcom nacistického Nemecka Adolfom Hitlerom, pretože ohrozoval jeho mocenské záujmy v Rakúsku a Maďarsku. Na jeseň 1935 sa však Mussolini a Hitler začali zblížovať v dôsledku negatívnej reakcie Veľkej Británie a Francúzska na taliansku agresiu proti Etiópii. Spolupráca nacistického a fašistického diktátora sa prehĺbila po vypuknutí španielskej občianskej vojny v júli 1936, keď podporili nacionalistické povstanie proti republikánskej vláde. Dňa 25. októbra 1936 podpísali Nemecká ríša a Talianske kráľovstvo zmluvu o priateľstve. Mussolini následne vyhlásil, že spojenectvo oboch mocností predstavuje „os“, okolo ktorej sa môžu zoskupiť ďalšie európske štáty. O mesiac neskôr, 25. novembra 1936, uzavreli Nemecko a Japonsko Pakt proti Kominterne (Komunistickej internacionále), medzinárodnej komunistickej organizácii so sídlom v Moskve. Obsahoval tajný dodatok, že v prípade útoku jedného zo signatárov na Sovietsky zväz, zachovávajú neutralitu a neuzavrú so Sovietskym zväzom žiadnu zmluvu, ktorá by odporovala zásadám paktu. Taliansko sa k Paktu proti Kominterne pripojilo 6. novembra 1937. Agresívne plány Nemecka a Talianska potvrdil 22. mája 1939 podpis „Oceľového paktu“, vojensko-politickej spojeneckej zmluvy, ktorá bola namierená proti Veľkej Británii

a Francúzsku. Japonsko k „Oceľovému paktu“ nepristúpilo, nakoľko za svojho hlavného protivníka nepovažovalo západoeurópske mocnosti, ale Sovietsky zväz. Zmluvu o neútočení medzi Nemeckom a Sovietskym zväzom z 23. augusta 1939 preto považovali japonskí militaristi za zradu.

PAKT TROCH VEĽMOCÍ

K opätovnému zblížovaniu Japonska s Nemeckom došlo po vypuknutí druhej svetovej vojny. Japonskí politici a generáli sa totiž v dôsledku neúspešného konfliktu so Sovietskym zväzom vo východnom Mongolsku začali pripravovať na obsadenie európskych kolónií v juhovýchodnej Ázii. Situáciu im výrazne uľahčila porážka Francúzska a oslabenie Veľkej Británie. Formovanie Osi Berlín – Rím – Tokio sa dovŕšilo 27. septembra 1940, keď bol v Berlíne podpísaný Pakt troch veľmocí. Nemecko, Taliansko a Japonsko si v ňom rozdelili sféry vplyvu a zaviazali sa k vzájomnej vojenskej, politickej a hospodárskej spolupráci. K paktu sa zakrátko pripojili satelity nacistického Nemecka vrátane prvej Slovenskej republiky. Dňa 25. marca 1941 vstúpila po Hitlerovom nátlaku do nemecko-taliansko-japonského bloku Juhooslávia s výhradou, že nebude poskytovať vojenskú pomoc žiadnemu z členov paktu. Už o dva dni neskôr však prevzala v Belehrade nová vláda, ktorá odmietla zmluvu ratifikovať a začala

rokovať o spojenectve s Veľkou Britániou a Sovietskym zväzom. Hitler a Mussolini na to reagovali útokom na Juhoosláviu. Po jej rozpade a porážke sa členom Osi stalo Chorvátsko. Osobitné bolo postavenie Fínska, ktoré v rokoch 1941 – 1944 bojovalo na strane Nemecka proti Sovietskemu zväzu, ale k Paktu troch veľmocí nepristúpilo.

ZÁNIK OSI

Vo všetkých štátoch Osi Berlín – Rím – Tokio vládli totalitné alebo autoritatívne režimy, ktoré boli založené na princípoch národného socializmu (nacizmu) a fašizmu. Nemecko, Taliansko a Japonsko však nemali na rozdiel od Spojencov vypracované spoločné plány na dosiahnutie svojich cieľov. Nevyhnutým dôsledkom nedostatočnej spolupráce boli vojenské porážky a rozklad Osi. Taliansko už 3. septembra 1943 prešlo na stranu Spojencov. Rumunsko nasledovalo jeho príklad 23. augusta 1944 a Bulharsko 8. septembra 1944. Nemecko kapitulovalo 8. mája 1945 a japonská kapitulácia 2. septembra 1945 znamenala koniec druhej svetovej vojny.

PREČO SA ČLENOM OSI BERLÍN – RÍM – TOKIO NESTAL SOVIETSKY ZVÄZ

V nacistickom Nemecku existovalo vplyvné zoskupenie diplomatov a dôstojníkov, ktorí sa od leta 1940 zasadovali o prehlbenie spojenectva s Moskvou. Ani sovietskemu